

Motion till riksdagen 2020/21:655

av **Ebba Hermansson m.fl. (SD)**

Jämställdhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställdhetspolitiska mål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvotering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställd utbildning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hedersrelaterat våld och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställdhet och hälsa och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ekonomisk jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställt föräldraskap och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Jämställdhetsmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Jämställdhet mellan könen är ett värde som ofta tas för givet. Samtidigt är det inte ovanligt att begreppet innebär olika saker för olika personer. Dessutom finns delade meningar gällande vilken roll politiken ska ta i att forma ett jämställt samhälle. Det är en fullständig självklarhet att män och kvinnor har exakt samma värde och att båda könen ska ha samma rättigheter, vara lika inför lagen och kunna känna sig trygga och respekterade. Varje individ ska stå fri att göra sina egna, individuella livsval utan att det offentliga ska försöka styra eller påverka dessa val.

Jämställdhet bör inte enbart mätas utefter numerära faktorer, det är flera parametrar som behöver tas hänsyn till för att kunna utvärdera hur jämställt något faktiskt är.

Skillnader i utfall behöver i sig inte vara problematiska om dessa skillnader är en konsekvens av olika preferenser och prioriteringar. Jämställdhetsproblem är det dock om det saknas möjlighet och acceptans för enskilda individer att bryta mot normer, om män och kvinnor behandlas olika eller om skillnaden i mäns och kvinnors livsval leder till avsevärda skillnader i livsvillkor mellan könen och ojämn fördelning av problem. I det senare fallet är det dock viktigt att påpeka att lösningen inte är jämn fördelning av goda respektive dåliga livsvillkor och problem utan förbättring av de sämre villkoren och motverkande av de problem som finns.

Till följd av denna inställning återfinns mycket av vad som i praktiken jämnar ut ojämslälldheter inom andra politikområden. Med bättre villkor för de anställda i den kvinnodominerade offentliga sektorn får en högre andel kvinnor förbättrade villkor och kvinnor som grupp kan knappa in på män som grupp. Den enskilda satsningen hjälper dock såväl kvinnor som män vilka arbetar inom till exempel vården – skillnader utjämnas på ett sätt som inte i sig gör skillnad. Andra förslag som inte tas upp här utan i andra områden handlar huvudsakligen om att avsluta olika former av könsmissigt baserade kvoteringar eller aktivt styra och försöka förändra vilka val enskilda individer gör, i syfte att uppnå en viss fördelning mellan män och kvinnor.

Jämställdhetspolitiska mål

De jämställdhetspolitiska målen har i grunden legat fast under längre tid, även om delmålen uppdaterades under år 2017. De utgår också i grunden från en tanke om att män och kvinnor ska ha samma makt att forma sina liv och alltså inte särbehandlas på grundval av kön. En närmare granskning av målen visar dock att de allt som oftast utgår från att jämställdhet nås först då en jämn könsfördelning genomsyrar hela samhället. Detta är problematiskt på framför allt två grunder. Det är inte nödvändigtvis ett tecken på negativ förfördelning eller diskriminering när män och kvinnor fördelar sig olika på olika områden. Mål som fokuserar på könsfördelning riskerar därmed att föra in element av diskriminering snarare än att motverka den, om de ska uppnås. Det finns en risk att fokus hamnar på att fördela problem jämnt snarare än på att åtgärda problemen.

Jämställdhetspolitikens roll bör vara att motverka diskriminering, upprätthålla valfrihet, säkra likhet inför lagen och försöka underlätta tillvaron för män såväl som kvinnor i de livssituationer som de själva har valt, oavsett om dessa val följer traditionella könsnormer eller inte. Den bör också sträva efter att kön aldrig blir en faktor i bedömningen av en persons kompetens eller lämplighet i en given situation. Med respekt för den variation som finns på individuell nivå bör den också erkänna att vissa människor kan födas med en oklar eller ombytt könstillhörighet och att dessa människor ska få samhällets stöd i händelse av att detta förhållande utgör ett problem för dem. De jämställdhetspolitiska målen bör skrivas om i enlighet med det resonemanget.

Kvotering

Alla former av kvotering och positiv särbehandling på basis av kön bör avvecklas inom ramen för offentlig verksamhet. Vägen till bejakande av individuella val och bedömning av individ efter personliga egenskaper snarare än kön kan aldrig gå genom särbehandling. Utöver det faktum att all så kallad positiv särbehandling av en grupp samtidigt är negativ särbehandling av någon annan grupp, förstärker sådan behandling synen på

människor som representanter för en grupp snarare än representanter för sig själva. Vare sig det handlar om val av och antagning till utbildningar eller uttag av föräldraledighet bör det individuella perspektivet aldrig överskuggas av ideal och målbilder om en viss fördelning.

Jämställd utbildning

Det finns en ökande tendens att inom svenskt skolväsende göra avkall på grundläggande likabehandling av flickor och pojkar, vilket är oroväckande. Detta genom att exempelvis ordna könssegregerade aktiviteter eller acceptera och i vissa fall till och med själva införskaffa, bärandet av plagg som begränsar flickors frihet. Lika oroväckande är det faktum att pojkars skolresultat sedan lång tid har legat väsentligt lägre än flickors, vilket måste ses som ett misslyckande avseende skolans uppdrag att rusta barn inför framtiden.

Därför är det välkommet att ett av de nya delmålen inom jämställdhetspolitiken syftar till just en jämställd utbildning. Behovet av att särskilt beakta ovannämnda problem är av yttersta vikt. Samtidigt finns det anledning att förhålla sig kritisk mot delar av dagens så kallade genuspedagogik. Detta avseende det som mynnar ut i att lärare och pedagoger övervakar barns beteende och styr deras val i en normbrytande riktning och problematiserar varje könsnormativt uttryck. Därför bör riktade stöd och uppmaningar till sådan verksamhet avvecklas.

Hedersrelaterat våld och förtryck

I dagens Sverige hörs allt oftare rapporter från personer som lever i en förtryckande och våldsamt hederskultur som kraftigt begränsar deras möjligheter till fria livsval. Detta i synnerhet avseende att bryta mot de inom kulturen rådande könsnormerna. Offren för hederskulturen begränsas kraftigt i sin vardag. De tvingas finna sig i att deras rätt att göra egna livsval inskränks och det krävs av dem att de försakar den egna viljan för att alltid sätta familjens eller släktens anseende först. I hederns namn utsätts de ofta för trakasserier, hot och våld från de personer som borde stå dem närmast. Alternativt tvingas de att själva utsätta sina närmaste för våld och förtryck. De mest extrema fallen har gått så långt att offren fått sätta livet till i försvar av familjenamnet.

Tyvärr har det hedersrelaterade våldet ofta kommit att kategoriseras som ett generellt uttryck för kvinnoförtryck och vad som brukar kallas mäns våld mot kvinnor. Denna bristande förståelse för hedersförtryckets struktur och grunder har i sin tur lett till brister i åtgärdsprogram och stödinsatser. Det finns ett behov av specialistkompetens såsom särskilda hedersjourer dit utsatta kan vända sig för skydd och stöd speciellt anpassat för deras situation. Varje kommun bör därtill upprätta handlingsplaner och åtgärdsprogram framtagna för arbete mot hedersförtryck genom att staten bidrar med samordning och hjälp från sakkunniga.

Jämställdhet och hälsa

Det faktum att män och kvinnor är biologiskt olika gör att de delvis drabbas av olika sjukdomar och arbetsrelaterade skador samt att de ibland reagerar olika på samma mediciner. För att öka kunskapen och minimera lidandet för de enskilda bör resurserna till forskning på detta område öka. För att förstå problematiken kan kvinnosjukdomen

endometriosis betraktas. Trots att nästan var tionde kvinna drabbas har forskning och kunskap om situationen länge varit bristfällig.

Förutom det fysiska lidandet blir många också lidande ekonomiskt eftersom vissa verksamma mediciner inte subventioneras av staten och inte omfattas av högkostnadsnyttningen. Ett annat exempel med koppling till jämställdhet och hälsa där staten bör ta ett större ansvar är kampen mot könsbundna cancerformer, såsom bröstcancer eller prostatacancer. Vare sig det handlar om att stärka eller utveckla nya screeningprogram, förstärkta anslag till forskning, subventioner av läkemedel eller andra åtgärder för att komma till rätta med könsbundna sjukdomar, så innebär åtgärderna ett steg framåt för jämställdheten då dessa könsbundna problem motarbetas.

Ekonomisk jämställdhet

Principen om lika lön för lika arbete bör vara en självklarhet. Det är inte enkelt att få en helt klar bild av hur stort problemet med osakliga löneskillnader relaterat till könstillhörighet egentligen är. Siffrorna tycks variera från några promille upp till flera procent beroende på vem som mäter och hur man mäter. Att det över huvud taget förekommer att människor i landet får en lägre lön än vad de egentligen har rätt till endast baserat på sin könstillhörighet är dock fullständigt oacceptabelt. Därför är det positivt att årliga lönekartläggningar har återinförts. Effekterna av lönekartläggningar bör regelbundet utvärderas för att säkerställa maximal effekt.

Det är ett faktum att kvinnor som grupp har en sämre löne- och pensionsutveckling än män. Satsningar på exempelvis fler heltidsanställningar, höjda garantipensioner och höjt underhållsstöd har en direkt och betydande inverkan på inkomstskillnaden mellan män och kvinnor. Därutöver bör ett helhetsgrepp tas avseende exempelvis föräldraförsäkringssystemet där dagens kvotering ersätts med modeller som tar bort ekonomiska effekter som faktorer för familjers fördelning av uttag. En bit på vägen nås redan genom höjt tak för föräldrapenningen, då föräldrar vars inkomst skiljer sig mycket åt och där den ena slår i taket inte kommer att förlora lika mycket på höginkomsttagarens föräldraledighet.

Jämställt föräldraskap

Barn bör så långt det är möjligt ha rätt till båda sina föräldrar. I dagsläget ges såväl moder som fader vårdnaden om barnet i det fall föräldrarna är gifta. Men i det fall en ogift kvinna föder barn är det upp till henne om vårdnaden ska tilldelas även fadern utan rättslig process. Vidare kan modern, i egenskap av vårdnadshavare, kräva ett faderskapstest för att såväl hävda som neka faderskapsband.

En man som tror sig vara far till ett barn saknar dock rätt att begära ett sådant test för att bevisa sitt faderskap. Dessa regler resulterar i en starkare juridisk ställning för mödrar än för fäder och att alltför många barn riskerar att gå miste om kontakten med sin far. Det bör införas en rätt för män att begära faderskapstest, en man ska per automatik fastställas som far till ett barn om ett positivt testresultat kan uppvisas och en fastställd fader ska per automatik också fastställas som barnets vårdnadshavare. Domslut ska krävas för att frånta en förälder vårdnaden om ett barn, inte det omvända.

Jämställdhetsmyndigheten

Regeringen har inrättat en särskild myndighet, Jämställdhetsmyndigheten, som har övertagit samordnings- och genomförandeansvar avseende jämställdhetspolitiken. Flertalet remissinstanser, däribland Justitiekanslern, Brottsoffermyndigheten, SKL och Socialstyrelsen, har konstaterat att behovet av en ny myndighet saknas. Statskontoret har dessutom framhållit såväl ekonomiska som kvalitativa risker med att flytta förr fungerande verksamheter. Myndigheten bör avvecklas, och de resurser som har tilldelats Jämställdhetsmyndigheten bör återföras till de myndigheter som återtar ansvaret för respektive verksamhet.

Ebba Hermansson (SD)

Magnus Persson (SD)

Sara Gille (SD)

Ludvig Aspling (SD)

Linda Lindberg (SD)